

*Nelikenttä
käsiyönopetuksen
käytännön
työvälineenä*

RIITTA HUOVILA JA RIITTA RAUTIO

Opetussuunnitelman tavoitteet käytännön toimiksi

- o laajuuden ja hallitsemattomuuden tunne syntyy helposti kokeneellekin opettajalle monikerroksisten tavoitteiden edessä*
- o tarvitaan jäsentävä työväline, joka toimii tavoitteiden, sisältöjen ja didaktisten ratkaisujen ohjaajana*
- o käsityöopetuksellinen prosessi pilkotaan loogisesti hahmotettaviin ja didaktisesti jäsenneltäviin kokonaisuuksiin*

Nelientä auttaa

- *jaottelemaan opetussuunnitelman hallittavissa oleviksi annospaloiksi, joiden tarkoituksena on jäsentää opettajan ajattelua ja työskentelyä*
- *luokittelemaan käsityön tavoitteet opettajan ja oppilaan toimintaa suuntaaviksi kokonaisuuksiksi*
- *selkiinnyttämään sekä opettajan että oppilaan ajatteluprosessia, jotta oppiaineen niin tiedolliset, taidolliset kuin kasvatuksellisetkin mahdollisuudet varmemmin toteutuvat*
- *näkemään ja toteuttamaan sisältökokonaisuuksia, joissa toteutuu käsityönopetuksen tavoitteet täyttävä laaja-alainen tuotesuunnittelu- ja valmistusprosessi*

*Nelijakoisuuden taustalla on
toisaalta aineen käsityöllinen toiminta ja
käsityöllinen taitaminen,
toisaalta opetuksen tavoitteellinen
kasvatustehtävä.*

Käsityönopetuksen nelikenttä

<p>Tiedot ja taidot</p> <p>Materiaalit Tekniikat työvälineet</p>	<p>Suunnittelun taidot</p> <p>Esteettinen suunnittelu Tekninen suunnittelu</p>
<p>Työskentelyn taidot</p> <p>Esim. oman ja muiden työn arvostaminen, pitkäjänteisyys</p>	<p>Kasvamisen taidot</p> <p>Esim. itsetunto, sosiaaliset taidot</p>

Käsityönopetuksen nelikenttä

Arviointi	Tavoitteet	Tavoitteet	Arviointi
	Tiedot ja taidot Oppilaan toiminta Opettajan toiminta	Suunnittelun taidot Oppilaan toiminta Opettajan toiminta	
Arviointi	Työskentelyn taidot Oppilaan toiminta Opettajan toiminta	Kasvamisen taidot Oppilaan toiminta Opettajan toiminta	Arviointi
	Tavoitteet	Tavoitteet	

Tietojen ja taitojen tavoitteet

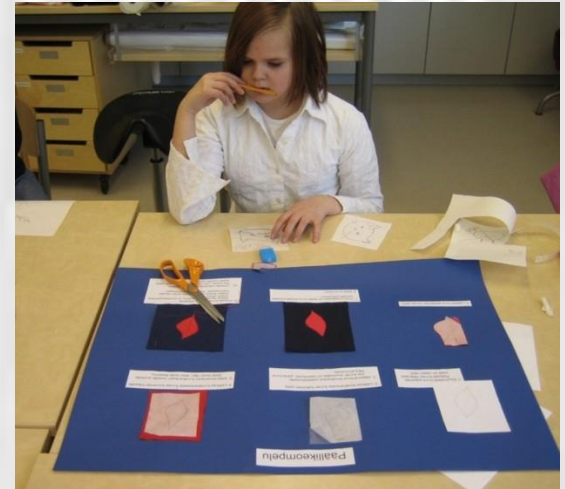
Käsityönopetuksen tehtävänä on opettaa oppilaalle käsityötaitoja teknisen työn ja tekstiilityön sisältöalueilta käyttäen molempien osa-alueiden materiaaleja ja tekniikoita.

Opiskelussa harjoitellaan välineiden, laitteiden ja koneiden käyttämistä sekä perehdytään niiden toimintaperiaatteisiin ja teknologian arkipäivän ilmiöihin. Työskennellessään oppilas kehittää teknisiä ja motorisia taitojaan.

Suunnittelutaitojen tavoitteet

Oppilas suunnittelee sekä työnsä ulkoasun että sen tekniset ratkaisut. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota tuotteen toimivuuteen, esteettisyyteen ja tarkoituksenmukaisuuteen.

Oppilas harjaannuttaa avaruudellista hahmottamistaan, kehittää luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä soveltaa oppimiaan käsityötaitoja. Yhteys kuvataiteisiin sekä tiedonhankinta erilaisista lähteistä tukevat suunnittelutyötä. Suunnitelmaa esittäessään oppilas käyttää sekä sanallisia, kuvallisia että kolmiulotteisia toteutustapoja.

Työskentelytaitojen tavoitteet

Tavoitteena on kehittää oppilaan työskentelyyn suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä ja omatoimisuutta sekä ohjata häntä työn tekemiseen sekä yksin että erilaisissa ryhmissä. Tärkeää on oman ja toisen työn arvostaminen.

Suunnitellessaan ja työskennellessään oppilas havainnoi toimiaan, reagoi muutoksen tarpeeseen sekä arvioi toimintaansa ja työnsä lopputulosta.

Oppilas harjaantuu ottamaan vastuuta omasta työstään ja sen loppuunsaattamisesta, huolehtimaan työvälineistä ja työympäristöstä sekä noudattamaan työturvallisuudesta annettuja ohjeita.

Kasvatukselliset tavoitteet

Käsityönopetuksen tavoitteena on toiminta, jossa oppilas kokee iloa ja tyydytystä työstään ja hänen itsetuntonsa kasvaa.

Oppilas ymmärtää itsensä osaksi ympäröivää yhteiskuntaa, sen kulttuuria, historiaa ja tulevaisuutta.

Käsitöissä oppilasta ohjataan kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti kantamaan vastuuta kuluttamisesta ja ympäristöstä. Hän oppii arvostamaan työn ja materiaalin laatua, ja hänen vastuuntuntonsa työstä ja materiaalin käyttämisestä lisääntyy. Oppilas suhtautuu arvioiden ja kriittisesti sekä omiin valintoihinsa että tarjolla oleviin virikkeisiin, tuotteisiin ja palveluihin.

Tutkimusongelma

*Kuinka nelikenttä jäsentää
opettajaharjoittelijoiden ajattelussa
käsitön opetussuunnitelmaa ja
käsitön teoreettista ajattelua sekä
käsitönopetuksen suunnittelua ja
toteutusta?*

”Olin niin kiinni valmistettavassa tuotteessa, että kasvamisen taidot pääsivät suunnitelmasta unohtumaan.”

”Pyrin puhumaan näitä tavoitteita ääneen myös lapsille, koska joskus tuntuu, että kasvatustavoitteet jäävät helposti opettajan omiksi tavoitteiksi.”

”Jos joku tulisi kesken tunnin kysymään, miksi teen näin, osaisin perustella tekemiseni heti ja se olisi myös linjassa ops:n oman toimintani kanssa. Ops:n tavoitelauselmat unohtuvat helposti tai jäävät korulauseenomaisiksi. Opettajan ratkaisut voivat olla myös enemmän tiedostamattomia ilman nelikentän apua.”

”Nelienttä on mielestäni ikään kuin prisma, jossa eri puolet painottuu eri tavoin, mm. oppilaiden iän, työskentelyvaiheen ja opettajankin mukaan. Nelientän pohtiminen auttaa mieltämään, millainen opettaja on. Onko ensisijassa taitojen välittäjä, kasvattaja, työskentelykulttuurin edistäjä jne.?”

Opettajan nelikenttä

	Tavoitteet	Tavoitteet	
Arviointi	OPETTAJUUDEN TAIDOT AINEENHALLINNAN TIEDOT JA TAIDOT	OPETUKSEN SUUNNITTELUN TAIDOT	Arviointi
Arviointi	OPETUKSEN TOTEUTTAMISEN TAIDOT	OPETTAJANA KASVAMINEN KASVATUKSELLISET TOIMINTATAIDOT	Arviointi
	Tavoitteet	Tavoitteet	